

Latvijas Komunistiskās (boļševiku) partijas
(LK(b)P) Valkas apriņķa komiteja

PA-128. fonds

VESTURISKĀ IZZIŅA

1940.g.-1941.g.; 1944.g.-1949.g.

No 1920.g. līdz 1940.g. pirmajai pusei Valkas apriņķī nelegāli darbojās LKP Vidienas apgabala organizācija.¹⁾

1940.g. jūnijā LKP legalizējās.

1940.g.15.augustā LKP CK nolēma likvidēt LKP apgabalu organizācijas un to vietā izveidot 19 apriņķu (pēc administratīvi teritoriālā iedalījuma) un 4 pilsētu LKP organizācijas.

1940.g. 16.septembrī nodibināja LKP Valkas apriņķa komiteju(AK)², 9 cilvēku sastāvā, kas vadīja LKP Valkas apriņķa organizāciju.

1940.g. 8.oktobrī LKP kļuva par Vissavienības Komunistiskās (boļševiku) partijas (VK(b)P) sastāvdaļu un ieguva nosaukumu LK(b)P. Atbilstoši VK(b)P statūtiem partijas šūniņas tika pārdēvētas par partijas pirmorganizācijām.

LK(b)P Valkas apriņķa organizācijas pirmā atskaites vēlēšanu kopsapulce notika 1940.g. 8.decembrī.³⁾

LK(b)P Valkas apriņķa komitejas struktūra bija šāda:⁴⁾

- pirmais un otrais sekretārs
- sekretāra palīgs
- propogandas un agitācijas nodaļa
- kadru nodaļa
- organizātoriskā darba un instruktoru nodaļa (tās sastāvā statistikas un vienotas partijas biedra kartes sektors)

1) Latvijas Valsts arhīvā LKP Vidienas apgabala komitejas dokumentu fonda nav.
 2) LVA, PA-101.f., 2.apr., 48.l., 1.lp.
 3) LVA, PA-101.f., 2.apr., 47.l., 8.lp.
 4) Turpat, 3611.l., 28.lp.

1940.gadā LK(b)P Valkas apriņķa organizācijas sastāvā ietilpa 5 partijas pirmorganizācijas un 1941.g.maijā - 7.⁵⁾

Sākoties vācu okupācijai 1941.gada jūnijā, apriņķa komiteju darbību pārtrauca.

1943.g.septembrī nodibināja Valkas apriņķa partijas pagrīdes komiteju.⁶⁾ No 1943.g. oktobra līdz 1944.g. augustam to vadīja jaunizveidotajā LK(b)P Vidzemes apgabala komiteja.⁷⁾

Pēc padomju varas atjaunošanas Valkā 1944.g. 19.septembrī LK(b)P Valkas AK legalizējās.

1944.g.9.oktobrī LK(b)P CK apstiprināja tās sastāvu: pirmais un otrais sekretārs, sekretārs kadru jautājumos, Valkas apriņķa izpildkomitejas priekšsēdētājs, Valsts drošības tautas komisariāta Valkas apriņķa nodaļas priekšnieks.⁸⁾

Vēlāk LK(b)P Valkas AK locekļus ievēlēja partijas apriņķa atskaites vēlēšanu sapulce (no 1947.g. - konferencē) un plēnumā ievēlēja sekretārus un apriņķa komitejas biroju. Biroja un AK personālais un skaitliskais sastāvs mainījās. 1945.gadā AK locekļu skaits - 19 un biroja-7⁹⁾, 1949.gadā - 27 un biroja - 7¹⁰⁾.

No 1944.g. līdz 1948.g. LK(b)P Valkas AK struktūra bija šāda: 11)

- propogandas un agitācijas nodaļa
- organizātoriskā darba un instruktoru nodaļa
(tās sastāvā-statistikas un vienotas partijas biedra kartes sektors)
- militārā nodaļa
- kadru nodaļa

5) Turpat, 528.l., 35.lp. un 526.l., 78.lp.

6) LVA, PA-301.f., 1.apr., 29.l., 29.lp. un История Коммунистической партии Советского Союза.-М., 1970.-Т.5, кн.1.-С.693.

7) Коммунистическая партия Латвии в цифрах.1904-1983 г.г. - Рига, 1984. - С.52.

8) LVA, PA-101.f., 3.apr., 11.l., 27.lp.

9) LVA, PA-101.f., 10.apr., 128.l., 33.lp.

10) LVA, PA-128.f., 5.apr., 1.l., 42.lp. un 2.l., 167.lp.

11) LVA, PA-101.f., 3.apr., 13.l., 114.lp.

Reorganizācijas rezultātā no 1949.g. 1.marta kadru nodaļu un militāro nodaļu likvidēja; organizātoriskā darba un instruktoru nodaļu pārdēvēja par partijas, arodbiedrību un komjaunatnes organizāciju nodaļu un nodibināja lauksaimniecības nodaļu, kā arī rūpniecības un transporta nodaļu ¹²⁾ 1949.g. marta beigās izveidoja nodaļu darbam ar sievietēm. ¹³⁾

Šī struktūra saglabājās līdz LK(b)P Valkas AK likvidācijai.

Līdz ar Valkas apriņķa sadalīšanu 1946.gadā apriņķos - Valkas un Alūksnes, LK(b)P CK 1946.g. 16.aprīļa biroja sēdē nolēma izveidot LK(b)P Alūksnes apriņķa komiteju ¹⁴⁾

LK(b)P Valkas apriņķa organizācija 1945.gadā apvienoja 9 partijas pirmorganizācijas un 1949.gadā - 47 ¹⁵⁾

Saskaņā ar LK(b)P CK 1947.g. 15.jūlija lēmumu apriņķa partijas komitejām atļāva veidot LK(b)P pagastu komitejas pagastu pirmorganizācijās, kur tajās bija ne mazāk kā 10 LK(b)P biedru, likvidējot šajos pagastos pagastu partorgu amatus ¹⁶⁾ (algota partijas organizatora (partorga) amatu LK(b)P CK noteica 1941.g. 6.janvārī). ¹⁷⁾ LK(b)P pagasta komiteja apvienoja visas partijas pirmorganizācijas, kuras atradās pagasta teritorijā.

1949.gadā Valkas apriņķī darbojās 5 LK(b)P pagastu komitejas: ¹⁸⁾

- Jērcēnu
- Iugažu
- Smiltenes
- Trikātes
- Valkas

12) Turpat, 12.apr., 17.1., 46.-47.lp.

13) Turpat, 289.lp.

14) LVA, PA-101.f., 9.apr., 15.1., 162.lp., Sk.LK(b)P Alūksnes apriņķa komitejas (PA-134.fonds)vēsturisko izziņu

15) LVA, PA-101.f., 8.apr., 50.1., 29.lp., un 12.apr., 134.1. 62.o.p.lp.

16) Turpat, 10.apr., 19.1., 48.lp.

17) Turpat, 1.apr., 12.1., 38.lp.

18) Turpat, 12.apr., 126.1., 154.lp., PA-128.f., 7.apr., 3.1., 43.lp.

Ar VK(b)P CK 1949.g. 24.decembra lēmumu un LK(b)P CK biroja 1949.g.30.decembra lēmumu Latvijas PSR nodibināja 58 lauku rajonos. LK(b)P apriņķu un pagastu komitejas likvidēja, to vietā izveidoja LK(b)P rajonu komitejas.¹⁹⁾

LK(b)P Valkas AK likvidēja, tās vietā nodibināja LK(b)P Valkas rajona komiteju.²⁰⁾

Daļu Valkas apriņķa pagastu pievienoja Smiltenes rajonam.

1.kat.arhiviste

Ju

T.Jakovļeva

19) LVA, PA-101.f., 12.apr., 26.l., 193.lp.

20) Sk.LKP Valkas rajona komitejas (PA-4112.fonds)
vēsturisko izziņu

Sini liels 65/1949.12.24
numurs ir 1000
1949.12.30. lēmums
1949.12.30. lēmums

Šinī lietā 65 / sešdesmit
piecas numurētas lapas
1999. g. «13.» decembris
LVA arhivists Blaucis